

Opiskelijoiden tukena arjessa – ryhmänohjaajat SeAMKissa

5.10.2022

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa opiskelijoiden tukena toimii yli seitsemänkymmentä ryhmänohjaajaa. Ryhmänohjaajiin otetaan yhteyttä etenkin urasuunnitteluun, opintojen etenemiseen ja yksilölliseen elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä. Keväällä 2022 ryhmänohjaajille tehty kysely osoittaa, että he mieltävät ydintehtäväkseen nimenomaan ongelmien ratkaisemisen yhdessä opiskelijan kanssa. Tarvittaessa opiskelija voidaan myös ohjata muiden palvelujen piiriin. Tämä edellyttää, että ryhmänohjaajalla itsellään on riittävästi tietoa tarjolla olevista palveluista.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SeAMK) tarjoaa opetusta 21 AMK-tutkinto-ohjelmassa ja 13 YAMK-tutkinto-ohjelmassa. Ryhmänohjaajat on nimetty kuitenkin vain AMK-tutkinto-ohjelmiin. Ryhmien koot vaihtelevat huomattavasti tutkinto-ohjelmasta riippuen. Syksystä 2021 lähtien kaikilla opiskelijaryhmillä on ollut ohjauksen uudistamisen tuloksena nimetty opettaja ryhmänohjaajana. Aiemmin on käytetty mm. nimikettä HOPS-ohjaaja tai tutoropettaja).

Keväällä 2022 kartoitettiin kyselyllä SeAMKin ryhmänohjaajien näkemyksiä omasta tehtäväkuvastaan ja osaamisestaan. Sähköisesti toteutettuun kyselyyn (4.–22.4.2022) vastasi yhteensä 23 ryhmänohjaajaa (vastausprosentti 32). Vastaajista vajaa kolmannes työskenteli tekniikan alan sekä saman verran sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden parissa. Lisäksi kyselyyn vastasi luonnonvara-alan, liiketalouden alan ja ravitsemisalan ryhmänohjaajia. Työkokemus ryhmänohjauksesta vaihteli alle vuodesta yli 20 vuoteen. Mediaaniaika ryhmänohjaajana toimimiselle oli 3,5 vuotta.

Mikä opiskelijoita mietityttää?

Kyselyn perusteella opiskelijat ottavat yhteyttä ryhmänohjaajaansa yleisimmin opintojakson valintaan ja urasuunnitteluun liittyvissä kysymyksissä (57 % vastaajista maininnut asian), jumissa olevien opintojen vuoksi (52 %) sekä elämäntilanteeseen liittyvien haasteiden (48 %) vuoksi. Vastausten perustelleella opiskelijat pohtivat paljon myös opiskelumotivaatioon liittyviä kysymyksiä (30 % vastaajista maininnut asian). On syytä huomioida, että kyselyyn vastaaja on voinut valita enintään kolme vastausvaihtoehtoa. Todellisuudessa mainittuja teemoja työssään kohdanneiden ryhmänohjaajien osuudet lienevät mainittuja prosenttilukuja suuremmat.

Aiemmissa tutkimuksissa (ks. esim. Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimus KOTT 2021) on todettu, että jaksamiseen ja ajanhallintaan liittyvät haasteet kuormittavat korkeakouluopiskelijoita. Hieman yllättäen jaksamisen kysymykset eivät kuitenkaan nousseet olennaisesti esiin tässä kartoituksessa. Tulokset saattavat kertoa siitä, että jaksamisen ja ajankäytön kysymyksiin haetaan tukea ensisijaisesti esimerkiksi opinto-ohjaajalta, opintopsykologilta tai opiskeluterveydenhuollosta, ei niinkään ryhmänohjaajalta.

Onko ryhmänohjaajan tehtävänä vain ohjata opiskelija eteenpäin palveluketjussa?

Luvun otsikossa esitettyyn kysymykseen voisi lyhyesti vastata vain ”ei”, mutta aihetta on syytä tarkastella tarkemmin. Kiinnostavaa on SeAMKin ryhmänohjaajien vahva pyrkimys aktiiviseen ongelmanratkaisuun yhdessä opiskelijan kanssa. Selvästi useimpien kohtaamiensa kysymysten yhteydessä ryhmänohjaajat pyrkivät itse toimimaan opiskelijan tukena ongelman ratkaisussa sen sijaan, että ainoastaan ohjaisivat opiskelijan eteenpäin.

Kyselyvastausten perusteella tyypillisiä kysymyksiä, joissa ryhmänohjaaja ottaa itse aktiivisen roolin tuen tarjoajana, ovat esimerkiksi ajanhallinta (91 % ohjaa opiskelijaa itse) opintojakson valinta ja urasuunnittelu (74 %) sekä opiskelumotivaatioon liittyvät kysymykset (74 %). Sen sijaan oppimisvaikeudet (74 % ohjaa opiskelijan eteenpäin) ja jaksamisen haasteet (52 %) ovat teemoja, joiden yhteydessä opiskelija pyritään ensisijaisesti ohjaamaan korkeakoulun muuhun opintojen tai hyvinvoinnin palveluun.

Miten ryhmänohjaajat tunnistavat opiskelijoiden tuen tarpeita?

Opiskelijan kanssa käytävät HOPS-keskustelut ovat ylivoimaisesti yleisin keino tunnistaa mahdollisia tuen tarpeita. Lähes jokainen ryhmänohjaaja (91 % vastanneista) kertoo hyödyntävänsä niitä. Miltei yhtä yleistä on seurata opintosuoritusten karttumista opiskelija- ja opintotietojärjestelmä Pepistä (83 %). Lisäksi opettajat jakavat havaintojaan keskenään. Ryhmänohjaajista 78 prosenttia kertoo saavansa tietoa opiskelijoiden tuen tarpeista muilta opettajilta tai opinto-ohjaajilta.

Vaikka edellä mainittuja keinoja käytetään yleisesti, ryhmänohjaajat arvioivat tärkeimmäksi keinoksi ohjaustyönsä kannalta vaihtoehdon ”muu”. Avoimista vastauksista käy ilmi, että tämän vastausvaihtoehdon ryhmään mielletään kuuluviksi erityisesti epäviralliset käytäväkeskustelut sekä ryhmänohjaajan omasta aloitteesta tapahtuvat aktiiviset yhteydenotot hiljaisiin tai vetäytyviin opiskelijoihin. Näyttääkin siltä, että pelkät muodolliset tiedonsaannin kanavat eivät riitä, vaan tärkeä merkitys tuen tarpeiden tunnistamisessa on ryhmänohjaajan havaitsemilla hiljaisilla signaaleilla.

Oppimisanalytiikka voisi tarjota uusia keinoja seurata opiskelijoiden etenemistä ja tuen tarpeita ammattikorkeakoulussa. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa ei toistaiseksi hyödynnetä laajasti oppimisanalytiikan tarjoamia mahdollisuuksia, koska siihen liittyvä kehittämistyö on vielä kesken. Ryhmänohjaajien käytössä oleva Peppi-järjestelmä on ainoa analytiikkatyökalu, jonka raportointiominaisuuksia kehittämällä pyritään lisäämään järjestelmästä saatavien tietojen hyödynnettävyyttä myös ohjauksen tukena. Tulevaisuudessa teknisten järjestelmien tuottama tieto voineekin edistää tuen tarpeiden tunnistamista.

Entä muiden opiskelun tukipalvelujen tuntemus?

Kyselyn lopuksi ryhmänohjaajia pyydettiin arvioimaan, miten hyvin he tuntevat muita opiskelijoiden hyvinvointia tukevia palveluja. Osa palveluista oli ammattikorkeakoulun itse toteuttamia, osa muiden tahojen tarjoamia.

Yksittäisistä palveluista ryhmänohjaajat tuntevat selvästi parhaiten opinto-ohjaajien opiskelijatutoreiden ja opinnäytetyöpajojen toiminnan. Myös ammatillisten erityisopettajien, kansainvälisen opetuksen palvelujen ja Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön (YTHS) opiskelijoille tarjoamat tukimuodot ovat tuttuja. Sen sijaan esimerkiksi maahanmuuttajille suunnatusta MONI-infosta on kuullut vain 43 prosenttia ryhmänohjaajista. Muita vieraiksi jääneitä palveluntarjoajia ovat Seinäjoen kaupungin aikuissosiaalityö, Kriisikeskus Mobile, Ohjaamo ja SeAMKin omista palveluista nepsy-valmentajan palvelut.

Kysymykseen tulleet vastaajaosuudet on tiivistetty kuvioon 1.

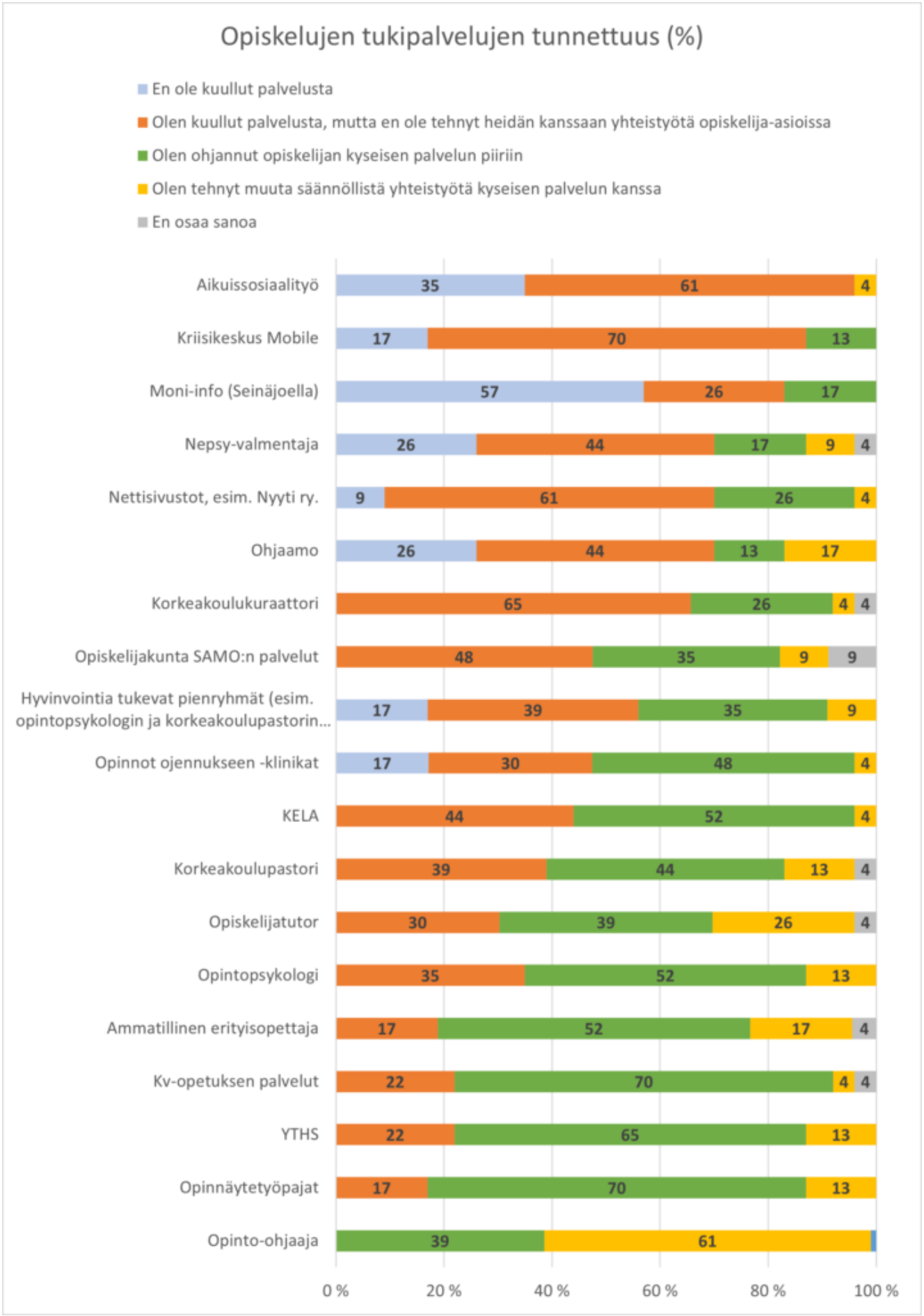

Kuvio 1. Kuinka hyvin tunnet seuraavat palvelut? (% kysymykseen vastanneista).

Kysely kehittämisen tukena?

Kysely tehtiin osana *Opiskelijahyvinvoinnin yhteiskehittäminen (OHKE)* -hanketta, jota toteuttavat Seinäjoen ja Jyväskylän ammattikorkeakoulut sekä niiden opiskelijakunnat SAMO ja JAMKO.

Kyselyn tuloksia hyödynnetään ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien toimenkuvan kehittämisessä sekä mahdollisten henkilöstökoulutusten hankkimisessa. Lisäksi SeAMKissa käynnissä oleva *Kuraattoripalveluista tukea opintoihin (KUTO)* -hanke hyödyntää tämän kyselytuloksia suunnitellessaan toimintaa ja koulutusta ryhmänohjaajille.

Mervi Lehtola, osaamisen kehittämisen päällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Tuija Vasikkaniemi, opetuksen kehittämispäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Susanna Kanninen, tutkimusassistentti, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Tiina Parviainen, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Artikkelissa esitelty kysely on toteutettu osana Opiskelijahyvinvoinnin yhteiskehittäminen (OHKE) -hanketta. Hanketta on rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö.